

Trygghet for fremtiden

Handlings- og økonomiplan 2020-2023, kortversjon

Rådmannens forslag

**Sola
kommune**

Trygghet for fremtiden

De siste årene har vi i Sola måttet tilpasse oss en ny økonomisk virkelighet. Etter å ha nytt godt av høye skatteinntekter i årevis, fikk vi oss en kalddusj da nedgangen i oljeindustrien traff oss i 2016. Vi fikk høy arbeidsledighet i regionen, og spesielt i vår kommune, samtidig som skatteinntektene naturlig nok også ble betydelig redusert. I disse nedgangstidene har vi valgt å gjøre viktige investeringer for fremtiden. I tillegg til å dekke store behov for nye bygg som følge av mange år med befolkningsvekst, har vi bidratt til økt aktivitet i regionen og oppnådd bedre priser, i et mindre presset marked.

VI STRAMMER INN, MEN FÅR ØKTE BUDSJETTER

Budsjettet for 2020 legger ikke opp til så omfattende kutt som vi har hatt de siste årene. Mens vi i 2019 kuttet 20 millioner, er omstillingen i 2020 på 6 millioner.

Til tross for at vi reduserer kostnader i deler av driften, vil vi samlet sett øke budsjettet for Sola kommune i 2020. Eksempler på områder der vi styrker budsjettene er ny lærernorm, tidlig innsats for barn og unge, drift av nytt sykehjem og nytt sykehjemskjøkken.

FREMDELES HØYERE BUDSJETTER ENN GJENNOMSNITTSKOMMUNEN

Fra å ha skatteinntekter per innbygger på 141,5 prosent i 2015, var skattenivået i 2018 på 121 prosent av landsgjennomsnittet. Selv om vi fremdeles har høyere gjennomsnittlige skatteinntekter sammenlignet med resten av Kommune-Norge, har dette medført en stor omstilling for oss. Vi legger nå bak oss en periode med betydelige reduksjoner i budsjettene våre. Vi har de siste årene snudd hver stein på jakt etter muligheter til å levere gode tjenester til innbyggerne våre til en billigere penge. Dette er en sunn øvelse for de fleste, selv om det er krevende.

Sammen har de 1800 ansatte i kommunen gjort det mulig å spare inn betydelige summer i budsjettene våre. Vi har vært modige og funnet måter å levere oppdraget vårt på, innenfor nye økonomiske rammer. Det har hovedsakelig vært mulig fordi vi har rigget oss til å tenke nytt. Vi har jobbet systematisk med innovasjon og tatt i bruk nye, smartere måter å jobbe på. Grepene vi har tatt for å endre organisasjonen er varige. Dette gjør at vi i dag står tryggere i å møte utfordringene fremover.

VI SATSER PÅ BARN, UNGE OG ELDERE

2020 er året hvor det blir et løft for barn og unge, men også eldre. I tillegg til ny lærernorm styrker vi også tidlig innsats i årets budsjett.

Politikk handler om prioriteringer. En av de prioriteringene som har blitt mest debattert i Sola har vært knyttet til sykehjemsmat. Nå bygges det sykehjemskjøkken i Sola sentrum, hvor kommunen investerer om lag 10 millioner kroner. Det er satt av 12,4 millioner til årlig drift av kjøkkenet. Etter hvert skal vi også bygge sykehjemskjøkken på TABO. Det vil også bli mulig å søke om statlige midler som kan redusere investeringene knyttet til sykehjemsmat.

STORE INVESTERINGER ER GJORT

Vi har snart et innflytningsklart rådhus som vil gi innbyggerne en dør inn til kommunen, og en praktisk arbeidsplass for flere hundre kommuneansatte. Det nye rådhuset vil legge til rette for større grad av samhandling mellom ulike tjenester i kommunen, som igjen skal kunne gi et mer helhetlig tilbud til solabuen. Nye Soltun sykehjem i sentrum vil stå klart våren 2020. Det vil bli et stort løft for de ansatte som har jobbet i nedslitte lokaler, og ikke minst for eldre innbyggerne som vil kunne flytte inn i et topp moderne bygg. Bygging av Kjerrberget ungdomsskole på Skadberg er også en stor investering som gjøres nå.

VI BYGGER INNOVASJONSKULTUR

Vi kommer til å fortsette med å tenke innovativt fremover. Vi satser nå både på digitalisering og robotisering, og ser på hvordan enkle rutineoppgaver kan automatiseres og løses av roboter. Slik frigjør vi ressurser som kan bruke tid på viktigere oppgaver.

Men, også innovasjonsarbeid er noe vi regner som investering. I digitaliseringsarbeidet er det nødvendig å legge ned ekstra innsats i forberedelses- og implementeringsfasen, for å høste gevinster i varig drift.

ØKONOMISKE MÅLTALL

Forslaget i driftsbudsjettet innebærer et netto driftsresultat på 3 prosent i tråd med kommunestyrets vedtatte målsetting. Dette er nødvendig for å kunne opprettholde økonomisk handlingsrom og tilfredsstillende egenfinansiering av investeringer.

Gjeldsgrad eksklusiv lån til videre utlån (startlån og utlån til tomteselskapet) samt lån for selvfinansierte byggeprosjekter blir på 79 prosent i 2020, 74 prosent i 2021, 66 prosent i 2022 og 61 prosent i 2023. Investeringsnivået i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 er på 939,4 millioner kroner.

Grepene som er gjort i rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan for de fire neste årene skal gi Sola kommune trygghet for fremtiden.

Sola, 22. oktober 2019
Ingrid Nordbø
rådmann

Sola i tall

INNBYGGERE

27 024 i 2020
28 397 i 2023

INVESTERINGSBUDSJETT 2020-2023

940 millioner kroner

TOTALE DRIFTSUTGIFTER EKSKLUSIV FINANS

1,9 milliarder kroner i 2020
1,93 milliarder kroner i 2023

GJELDSRAD EKSKLUSIV STARTLÅN, SELV-FINANSIERTE BYGGEPROSJEKTER OG KOMMUNALE FORETAK

79 % i 2020 **66 %** i 2022
74 % i 2021 **61 %** i 2023

NETTO DRIFTSRESULTAT

3 % i planperioden

KAPITALUTGIFTER

124,6 millioner kroner i 2020
177 millioner kroner i 2023

LÅNEGJELD EKSKLUSIV STARTLÅN, SELVFINANSIERTE BYGGEPROSJEKTER OG KOMMUNALE FORETAK

1,58 milliarder kroner i 2020
1,28 milliarder kroner i 2023

DISPOSISJONSFOND PER I DAG

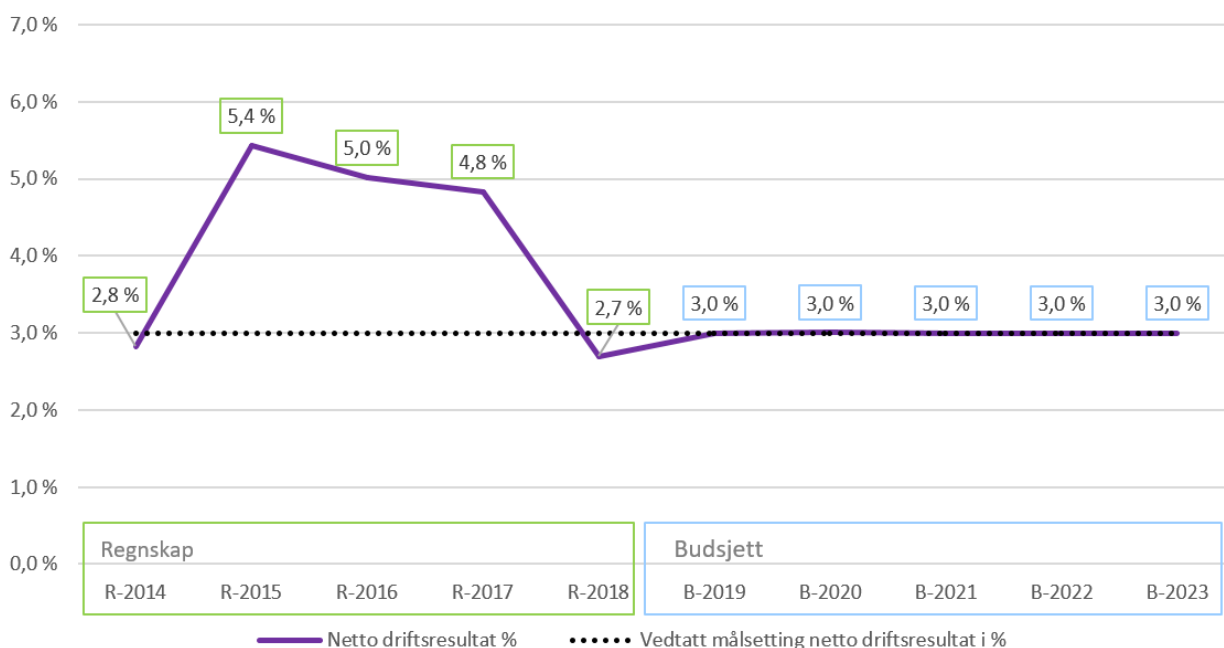
115,4 millioner kroner og utgjør
6 % av brutto driftsinntekter

Alle foto: Elisabeth Tønnessen

Netto driftsresultat

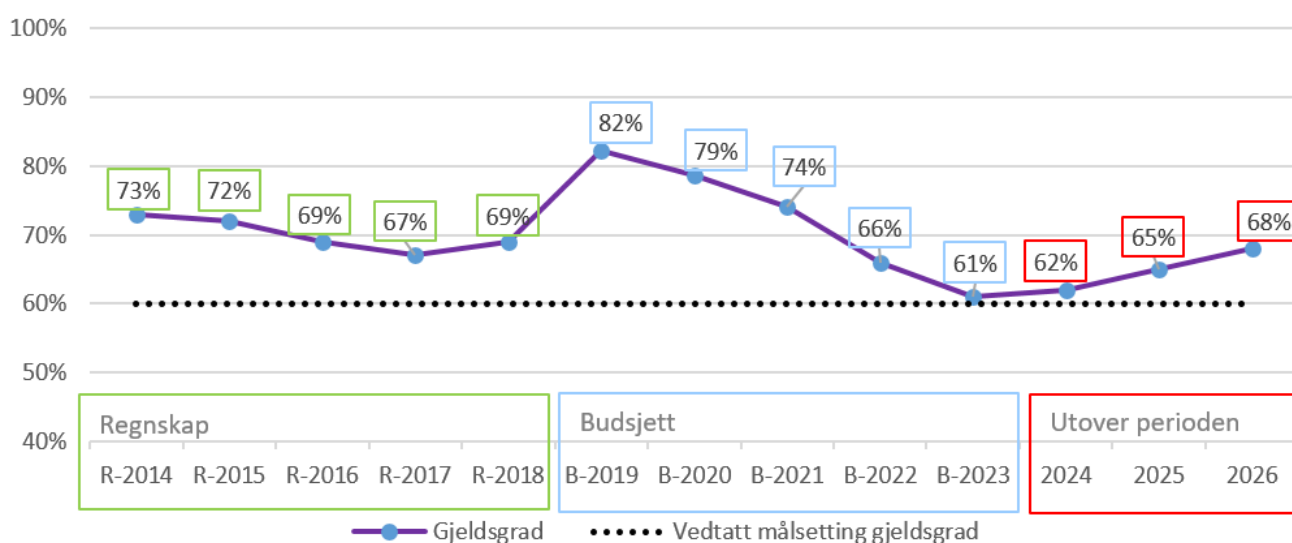
Grafen under viser netto driftsresultat tilbake til 2014. Målsetting om 3 prosent er oppnådd i de siste årene med unntak av 2018. Det budsjetteres med 3 prosent i netto driftsresultat i Handlings- og økonomiplan 2020-2023 (forkortet til HØP i resten av teksten).

Gjeldsgrad

Figuren under viser gjeldsgrad (eksklusiv startlån, lån til foretak og lån for selvfinansierte byggeprosjekter). Gjeldsgraden blir 79 prosent i 2020, 74 prosent i 2021, 66 prosent i 2022 og 61 prosent i 2023. Videre øker den opp mot 68 prosent i 2026. Investeringsnivået i rådmannens forslag til HØP 2020-2023 er på 939,4 millioner kroner.

Som et ledd i å redusere gjeldsbelastningen legger rådmannen videre til grunn at det betales avdrag utover minimumsavdrag, på 33,6 millioner kroner i 2020, 45,4 millioner kroner i 2021, 61,9 millioner kroner i 2022 og 86 millioner kroner i 2023.

Frie inntekter

Kommunens skatteinntekter per innbygger har gått betydelig ned siden toppåret 2015, og antas å bli på 122 prosent i årene framover. Dette henger sammen med lav økonomisk vekst i regionen. Skatteinngang fra formue- og inntektsskatt budsjetteres med 1,062 milliarder kroner. Dette gir en nominell vekst på 4,2 prosent i 2020. Det budsjetteres med frie inntekter for 2020 på 1,597 milliarder kroner.

Avgifter, gebyrer og egenbetalinger

Rådmannen foreslår å øke statlig regulerte egenbetalinger innen levekår og barnehage i tråd med forslaget til Statsbudsjett 2020. De øvrige egenbetalingene foreslås økt med 3,1 prosent i tråd med den samlede pris- og kostnadsveksten i kommunesektoren (kommunal deflator) i forslag til statsbudsjett 2020. Leieprisene for kommunale idrettsanlegg og gymsaler holdes uendret i 2020. Det foreslås at gebyrene på vann og avløp økes med henholdsvis 4 prosent og 19 prosent. Gebyrer for renovasjon og slam foreslås økt med henholdsvis 4 prosent og 2 prosent.

Hovedprioriteringer for drift

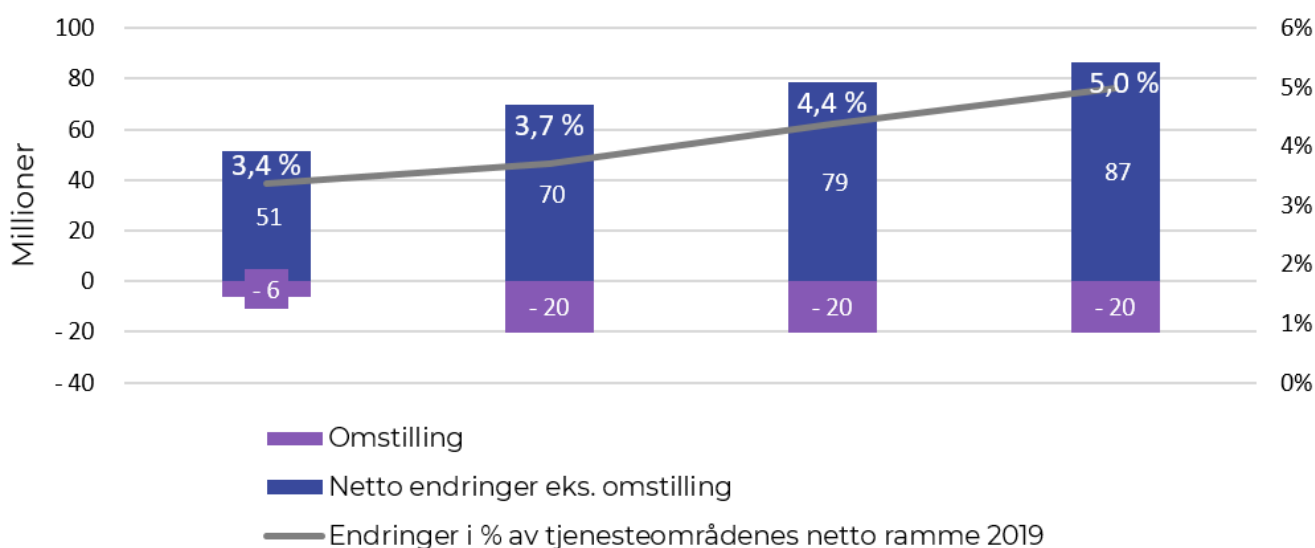
I de siste årene har det økonomiske handlingsrommet blitt betydelig redusert. Dette skyldes i hovedsak lavere skatteinntekter som følge av konjunkturrendringene i regionen, og generelt lav økonomisk vekst. Arbeidet med å tilpasse tjenestenivået til et lavere inntektsnivå må fortsette

for å sikre en solid økonomi. Rådmannen har gjennom arbeidet med HØP 2020-2023 gjennomført en streng prioritering av nye tiltak i drift. Rådmannen har tatt utgangspunkt i vedtatt HØP 2019-2022, nyere politiske vedtak og statlige styringssignaler i statsbudsjettet.

Tiltak som er foreslått i denne planen er kun tiltak som rådmannen vurderer til å kunne dekke reelle og nødvendige behov. De fleste foreslåtte tiltak har en kostnad som vil påløpe uavhengig av budsjettdekning. Rådmannen foreslår en netto økning i tjenesteområdenes budsjetttrammer på 45 millioner kroner i 2020. Videre foreslår rådmannen å budsjettere totalt 440 millioner kroner i avdrag i perioden, hvorav 227 millioner kroner er avdrag utover lovpålagt minimum i planperioden. Rådmannen vurderer dette som nødvendig for å opprettholde en sunn og bærekraftig økonomi på sikt.

I rådmannens forslag til HØP 2020-2023 er budsjetttrammene for 2020 for rådmann med sentrale staber og tjenesteområdene styrket med netto 45 millioner kroner, herav 51 millioner kroner til tiltak knyttet til reelle behov og -6 millioner kroner i spesifiserte omstillingstiltak. Figuren under viser endringer i forhold til vedtatt budsjett 2019 samlet for alle tjenesteområdene og stabene. Netto ramme øker med 3,4 prosent i 2020.

Endringer i tjenesteområdenes driftsbudsjett ift. vedtatt 2019-budsjett:

Eksempler på forslag til tiltak i driftsbudsjettet for 2020

Oppvekst og kultur

- Elevtallsvekst, 4,4 millioner kroner
- Krav om lektorkompetanse, 1 millioner kroner
- Lærernormen, 6 millioner kroner
- Styrking av særskilt norsk, 1,1 millioner kroner
- Kompensasjon redusert foreldrebetaling i barnehage, 1,8 millioner kroner
- Kompetanseheving mot 2020, 0,8 millioner kroner
- Tilskudd til private barnehager, 9,2 millioner kroner
- Prosjekt samhandling bibliotek/skolebibliotek, 0,14 millioner kroner
- Økning i billettinntekter på kulturhuset, -0,4 millioner kroner
- Tilrettelagt fritid, 0,35 millioner kroner

Levekår

- Institusjonskjøkken og mat, 4,8 millioner kroner
- Økt bidrag til legevakt, 2 millioner kroner
- BPA private leverandører, 1,3 millioner kroner
- Økt refusjon for særlig ressurskrevende brukere, -1,6 millioner kroner
- 1 årsverk på Sande aktivitetssenter, 0,7 millioner kroner
- 3,8 årsverk til bolig i miljøtjenesten, 2,9 millioner kroner
- Nye tiltak for kommunal avlastningsbolig, 1,4 millioner kroner
- Pilotprosjekt rask psykisk helsehjelp, 1 millioner kroner
- Nye Soltun sykehjem, netto 1,1 millioner kroner

Samfunnsutvikling

- Bygg og anlegg som tas i bruk, forvaltning, drift og vedlikehold, 6,4 millioner kroner
- Besparelse energikostnader, -0,3 millioner kroner
- Innkledning av ventilasjonsrør i tak på Sola ungdomsskole, 1,3 millioner kroner
- Drifts- og vedlikeholdsbudsjett for uteområder på barnehager og skoler, 1,3 millioner kroner
- Tilrettelagt universell utforming, 0,5 millioner kroner

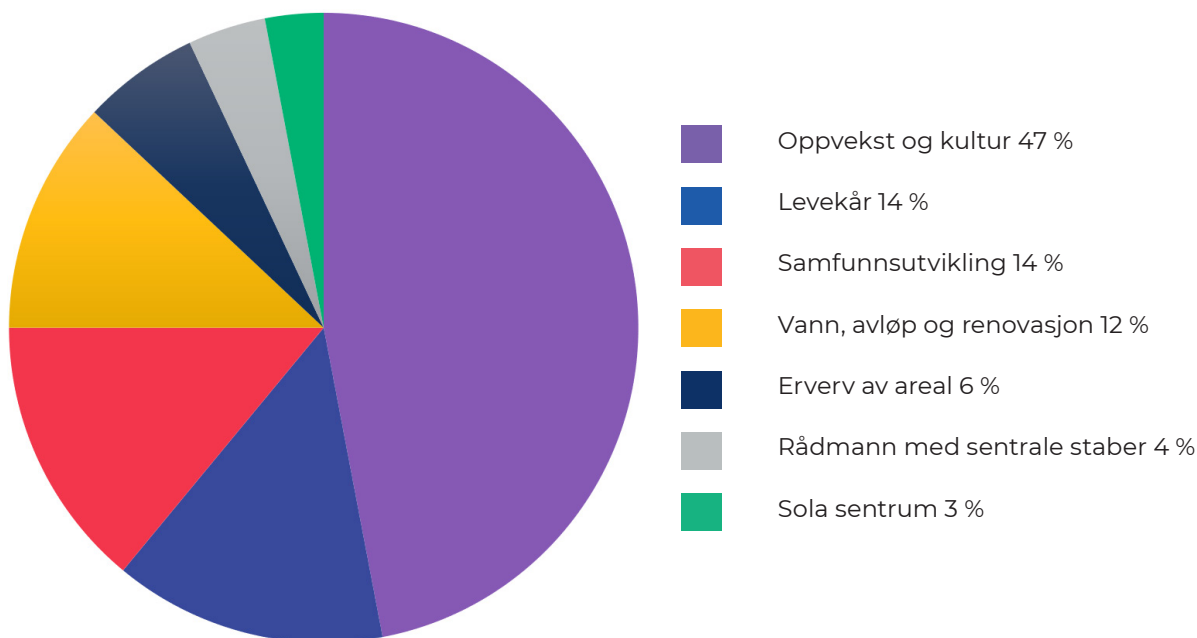
Rådmann med sentrale staber

- Økte lisenser IKT, Office 365, 0,9 millioner kroner
- Ressurser til digitaliseringsarbeid, 1,4 millioner kroner

Investeringer

Forslag til investeringsbudsjettet er på 939,4 millioner kroner i planperioden 2020-2023. Herav blant annet 437,7 millioner kroner til prosjekter innen oppvekst og kultur og 126,6,1 millioner kroner til prosjekter innen levekår. Videre er det satt av 41,2 millioner kroner til felles investeringer, 114,2 millioner kroner knyttet

til VAR-sektoren (vann, avløp og renovasjon), 190,4 millioner kroner til diverse innen samfunnsutvikling, og 29,3 millioner kroner til prosjekter som følge av sentrumsplanen. Figuren under viser hvordan investeringene er fordelt mellom de ulike områdene.

Større investeringsprosjekter i 2020-2023 med totale budsjetttrammer

OPPVEKST OG KULTUR

- Kjerrberget ungdomsskole, 346 millioner kroner, planlagt ferdig i 2021
- Storevarden skole, 16,7 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020
- Ny kommunal barnehage, 115 millioner kroner, planlagt ferdig i 2024
- Rehabilitering av uteområde, Dysjaland skule, 5,5 millioner kroner
- Sikker informasjonsbehandling, 5 millioner kroner
- Oppgradering av foajé og bibliotek på Sola kulturhus, 12,5 millioner kroner, planlagt ferdig i 2022/2023

LEVEKÅR

- Nytt sykehjem i Sola sentrum, 283 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020
- Kjelsberg ring, rus/psykiatri, 39,6 millioner kroner, planlagt ferdig i 2021
- 8 boliger med base, pilotprosjekt, 36 millioner kroner, planlagt ferdig i 2023
- Institusjonsskjøkken, 16 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020 og 2022

- Nytt sykesignalanlegg på eksisterende Sola sjukeheim, 4,5 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020
- Hovedombygging Sola sjukeheim, 15 millioner kroner, planlagt ferdig i 2021

KOMMUNENS FELLESOMRÅDER OG SAMFUNNSUTVIKLING

- Ny kirke i Sola sentrum, 87,3 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020
- Erverv av areal, 58 millioner kroner i 2020
- Infrastruktur og uteanlegg regionalt sykkelanlegg, 50,6 millioner kroner, planlagt ferdig i 2020
- ENØK tiltak, 17,3 millioner kroner i planperioden
- Rehabilitering Soma, 14,5 millioner kroner, planlagt ferdig i 2021
- VAR-sektoren (vann, avløp og renovasjon), 114,2 millioner kroner i planperioden

INFRASTRUKTUR I SOLA SENTRUM

- VA (vann og avløp) etappe 5, 9,3 millioner kroner, planlagt ferdig i 2023
- VA (vann og avløp) etappe 3, 19,6 millioner kroner, planlagt ferdig i 2024
- V15, rundkjøring og deler av V14, 10,7 millioner kroner, planlagt ferdig i 2023

Sola
kommune